

УДК 65.011.8:354.31(469+571)

І.В. ЗОЗУЛЯ, канд. техн. наук, ст. наук. співр., Харківський національний університет внутрішніх справ

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ МІНІСТЕРСТВА ВНУТРІШНІХ СПРАВ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ

Ключові слова: Російська Федерація, реформування, система Міністерства внутрішніх справ

Як відомо, Міністерство внутрішніх справ Росії є федеральним міністерством, що здійснює в межах своїх повноважень державне управління в сфері захисту прав і свобод людини та громадянина, охорони правопорядку, забезпечення громадської безпеки та безпосередньо реалізує основні напрямки діяльності органів внутрішніх справ РФ і внутрішніх військ МВС РФ.

Сьогодні правову основу для вдосконалення структури та моделі функціонування діючої системи МВС Росії становлять: Конституція РФ; федеральний конституційний закон «Про Уряд Російської Федерації» від 17.12.1997 р. № 2-ФКЗ; Укази Президента РФ «Про систему та структуру федеральних органів виконавчої влади» від 09.03.2004 р. № 314, «Питання Міністерства внутрішніх справ Російської Федерації» від 19.07.2004 р. № 927; Постанови Уряду РФ «Про Типовий регламент взаємодії федеральних органів виконавчої влади» від 19.01.2005 р. № 30, «Про Типовий регламент внутрішньої організації федеральних органів виконавчої влади» від 28.07.2005 р. № 452; накази МВС Росії «Про організаційні питання та структурну побудову апаратів, підрозділів і органів системи органів внутрішніх справ Російської Федерації» (із зміною у наказі від 06.03.2006 р. № 136дск) від 20.11.2002 р. № 1120дск, «Про організаційні питання головних управлінь МВС Росії по федеральних округах» від

07.03.2006 р. № 145дск [1].

МВС здійснює свою діяльність через:

– окружні ОВС: головні управління МВС Росії по федеральних округах (реалізують завдання по виявленню, попередженню та припиненню злочинів, що носять міжрегіональний та організований характер, податкових і економічних злочинів міжрегіонального характеру, по здійсненню боротьби з тероризмом);

– міжрегіональні ОВС: МВС, МУМВС, УВС суб'єктів РФ, управління (відділи) внутрішніх справ на залізничному, водному та повітряному транспорті, управління (відділи) внутрішніх справ у ЗАТО, на особливо важливих і режимних об'єктах. Вони можуть створюватися й на тимчасовій основі для координації діяльності МВС, МУВС, УВС суб'єктів РФ при рішенні великомасштабних оперативно-службових завдань;

– регіональні ОВС: МВС, МУВС, УВС суб'єктів РФ, які в цей час представлені: МВС республік – 21; МУВС країв і областей, МУВС міст Москви, Санкт-Петербурга та Ленінградської області – 18; УВС країв, областей та автономних округів – 46.

Самостійними елементами в системі МВС Росії є органи управління, Слідчий комітет при МВС РФ і Внутрішні війська МВС РФ, підрозділи (установи) забезпечення та обслуговування: наукові, навчальні, медичні, господарчі, матеріально-технічні та ін.

За структурою МВС РФ складається з¹ [2]: міністра, першого заступника міністра, статс-секретаря – заступника міністра; 5 заступників міністра; головного управління ВВ; слідчого комітету; департаментів: забезпечення правопорядку на транспорті, адміністративного, державного захисту майна, кадрового забезпечення, забезпечення безпеки дорожнього руху, забезпечення правопорядку на закритих територіях і режимних об'єктах, охорони громадського порядку,

¹ Тут і далі виділення курсивом наші.

протидії екстремізму, власної безпеки, тилу, карного розшуку, економічної безпеки, організаційно-інспекторського, правового, фінансово-економічного; головного інформаційно-аналітичного центра; експертно-криміналістичного центра; державної установи «Всеросійський науково-дослідний інститут МВС Росії»; національного центрального бюро Інтерполу при МВС Росії; Російського національного контактного пункту по взаємодії з Європейською поліцейською організацією (Європол); управління «ДО» МВС Росії; управління по забезпеченню безпеки осіб, що підлягають державному захисту; федеральної міграційної служби.

Загальна чисельність співробітників МВС РФ сьогодні становить 1,4 млн. чоловік [3].

Останній раз система МВС Російської Федерації була піддана реформуванню у 2004 році. Разом із тим, саме наприкінці 2009 – на початку 2010 року в Росії проголошено про початок нового етапу реформування системи. Офіційні причини цього вбачаються в невідповідності результатів діяльності системи МВС РФ сучасним вимогам. Разом із тим, з огляду саме на сьогочасність проголошених заходів із реформування системи МВС РФ, вони ще не піддавались будь-якому науковому дослідженню. Тому *метою роботи є аналіз стану та заходів, і в цілому – сучасних тенденцій реформування системи МВС Росії. Її новизна полягає в висновках щодо перебігу означеного реформування, які можуть бути використані під час реформування системи МВС України.*

Як відомо, ще в 2006 році *першочерговими завданнями реформування МВС РФ були позначені* [1]:

- підвищення ефективності управління та службово-бойової готовності служб і підрозділів (упорядкування функцій системи МВС по ієрархії управління; поетапне приведення організаційно-штатної структури у відповідність соціальними пріоритетами, що змінилися; зміцнення штабної функції та взаємодії; якісне поліпшення інформаційно-аналітичної

роботи, правового забезпечення);

- використання передових форм і методів оперативної та службово-бойової діяльності, впровадження наукових рекомендацій та прийнятного передового закордонного досвіду;

- поліпшення кадрової роботи на основі підвищення професійного рівня, дисциплінованості та наукової організації праці, створення системи внутрішньої безпеки, що забезпечує запобігання та припинення фактів корупції та зрадництва інтересів служби серед особового складу;

- зміцнення ділового співробітництва з правоохоронними органами та спецслужбами, взаємодії з населенням, громадськими організаціями та рухами, підприємствами та установами, зі ЗМІ;

- розширення та поглиблення взаємовигідних міжнародних зв'язків.

Вже в середині 2009 року зазначалося, що «один из целевых ориентиров организационного развития министерства – создание системы, которая предоставляет своим гражданам социальные услуги. То есть обеспечивает и защищает их конституционные права и свободы, законность и правопорядок, личную и общественную безопасность» [4].

Тому *основними вимогами до перспективної моделі системи МВС РФ вважаються* [1]: керованість, стійкість, мобільність, здатність адекватно та оперативно реагувати на будь-які зміни оперативної обстановки, захищеність від несанкціонованого проникнення, адаптивність до сприйняття інтересів суспільства, економічність і гнучкість. *Функціями такої моделі системи МВС РФ є:*

- формування та реалізація єдиної політики у встановленій сфері діяльності;

- аналіз і прогнозування розвитку оперативної обстановки, розробка стратегії випереджувального реагування на можливі негативні зміни;

- оперативне реагування на надзвичайні ситуації та події;

- здійснення оперативно-службових і

службово-бойових заходів у межах установлених повноважень, включаючи оперативне обслуговування органів виконавчої влади, проведення загальнодержавних, міжрегіональних і міжнародних заходів;

- забезпечення власної безпеки;
- керівництво службами та підрозділами державного підпорядкування, а також організаційно-методичне керівництво службами та підрозділами подвійного підпорядкування;
- інформаційно-аналітичне забезпечення системи МВС;
- представництво інтересів МВС в органах виконавчої влади, ЗМІ, на міжнародному рівні;
- впровадження передового досвіду діяльності та наукових рекомендацій;
- розробка типових нормативів і стандартів, включаючи кадрові та ресурсні нормативи й стандарти.

Нова реформа системи МВС РФ, як офіційно вважається, стане новим національним проектом по наведенню порядку в правоохоронній системі, і стосуватиметься не простого перейменування підрозділів і перетасування кадрів (як це відбувалося всі останні роки), а докорінної зміни її як системи.

Разом із тим, можна зауважити, що новий виток реформи скоріше був ініційований протестною позицією (оскільки перешкоджає міліції боротися зі злочинністю) МВС РФ стосовно пакета законопроектів про зміни в Податковий кодекс, «Про міліцію», КК і КПК щодо норм, згідно яких кримінально карними визнавалися би не всі, як зараз, податкові правопорушення, а лише ті, по яких є рішення податкових органів, що вступили в законну силу, а також підвищення сум, згідно яким податкове правопорушення визнається великим за розміром. Крім того, передбачається можливість припинення на стадії слідства кримінальних справ, якщо підозрюваний відшкодує збиток, нанесений бюджету [5].

При цьому, за результатами опитування 1600 респондентів щодо розпочатого реформування органів МВС, воно не викликає в на-

селення особливого ентузіазму. Так, 66 % росіян впевнені, що серйозних результатів ця реформа не дасть: 11 % росіян вважають ініціативи «відзвучками боротьби за владу», 28 % – «імітацією». Нинішній стан справ людей не задовольняє – міліції довіряють всього 30 %, а 67 % її побоюються. За рівнем недовіри громадян МВС випереджає всі органи влади; реформи МВС затіваються постійно – суспільство так і не побачило результатів минулої боротьби з перевертнями в погонах, об'явленої тодішнім Міністром МВС РФ, «громадане толком не понимают, что происходит с МВД, но и сами сотрудники не понимают, что означают реформы, о которых говорят» [6].

Так, ще у квітні 2009 року ініціативною групою «За корінну реформу міліції» було запропоновано вивести з підпорядкування міністра внутрішніх справ створений у 1996 році Департамент внутрішньої безпеки (до 2004 р. – Головне управління власної безпеки), не здатний, як вважається, «обуздать разложение, тотальное коррумпирование и разгул садизма и произвола в милицейских рядах». Також піддавалося критиці те, що «современное МВД взяло в свои руки борьбу с политической оппозицией через так называемые центры «Э», тим самим затвердивши в Росії систему «тотального полицейского сыска» [7].

24.12.2009 р., з безпрецедентним визнанням того, що організація діяльності міліції не відповідає сучасним вимогам, Президент РФ видав указ, оголосивши про *реформування органів внутрішніх справ і скорочення до 2012 р.* чисельності міліції на 20 %² та перехід до фінансування міліції громадської безпеки за рахунок федерального бюджету. З різних причин звільнено 17 генералів МВС, серед яких 2 заступника міністра.

² За даними останньої директиви, до грудня 2010 року передбачено скорочення на 12 %, а до 2012 року ще на 10 %. При цьому реально скорочують усі відділи: слідчих, розшук, боротьбу з економічною злочинністю та дільничних.

Було запропоноване переведення фінансування міліції громадської безпеки тільки за рахунок федерального бюджету (дотепер – при участі регіональної влади). Питання формування її підрозділів переводяться в юрисдикцію уряду РФ. Мають бути підготовлені пропозиції зі збільшення зарплат у міліції; оптимізації структури та складу підрозділів і звільнення їх від не властивих функцій; удосконалення кадрового та тилового забезпечення; реорганізації навчальних закладів.

Знижена до 13 кількість департаментів у МВС (попри колишні 15); вказано, що в начальників районних міліцейських підрозділів повинне бути не більше трьох заступників. Крім того, йшлося про вжиття заходів із перегляду порядку відбору кадрів; виключення дублювання функцій різними підрозділами та розмежування повноважень; розробку антикорупційних мір; ротацию керівного складу; формування науково обґрунтованої системи оцінки діяльності.

Разом із тим, цілком очевидно, що скорочення загальної чисельності міліції на 20 % буде проводитись за рахунок некомплекту міліцейських підрозділів і посад, що займають «текучі» співробітники; фінансування з федерального бюджету, в незначній мері послабить залежність керівництва регіональних УВС-МВС від місцевої влади; поки йдеться не про саму «оптимізацію», а тільки про «поручение подготовит предложение».

Але при проголошенні реформи МВС у 2004 році також планувалося суттєве скорочення його центрального апарату і управлінського складу, але у міністерстві (на папері скороченому) замість колишніх головних управлінь і управлінь створили більш складну систему департаментів, до складу яких увійшли безліч складнопідрядних структур. Попутно були утворені нові структури, зокрема, Оперативно-розшукове бюро, що стали існувати при МВС, в які ввійшли скорочені та нові співробітники. Відповідно, зросла кількість начальників і генералів [8].

18.02.2010 р. Президентом РФ було під-

писано указ «Про деякі заходи щодо реформування Міністерства внутрішніх справ Російської Федерації».

Оголошено про початок нової масштабної структурної та кадрової реформи відомства; скорочення чисельності працівників підрозділів МВС центрального підпорядкування з 19970 до 10000 одиниць, передбачене подальше упорядкування його функцій. МВС запропоновано позбутися від ряду «надлишкових і невластивих» функцій з виселення з країни іноземців, проведення техогляду автотранспорту й утримування медвитверезників, реорганізувати структуру підрозділів, що обслуговують режимні об'єкти та службу транспортної міліції.

Гранична чисельність працівників центрального апарату МВС РФ установлюється в кількості 9264 штатних одиниць (без персоналу по охороні й обслуговуванню будинків). Генеральські посади будуть комплектуватися переважно з федерального резерву, а підбор і висування на ці посади здійснюватиметься з числа перспективних офіцерів міліції [9].

Крім того, до Державної Думи Президентом РФ внесено 3 законопроекти щодо удосконалення судово-правової практики відносно міліції.

У першому з них перераховані підстави для звільнення співробітників з органів внутрішніх справ, зокрема, за кількаразове невиконання службових обов'язків без поважних причин при наявності дисциплінарних стягнень, накладення яких здійснене в письмій формі. За непокору начальству, якщо його розпорядження не суперечить закону, будуть відразу саджати під арешт на строк до 6 місяців; за групове невиконання наказу можна буде потрапити у в'язницю на п'ять років (нова стаття 286.1 Кримінального кодексу). У ст.34 Положення про службу в органах внутрішніх справ пропонується включити спеціальний перелік із 15 «грубих порушень службової дисципліни», зокрема, недотримання співробітником ОВС заборон і

обмежень, установлених федеральним законом; відсутність на місці служби без поважних причин понад 4 години підряд протягом робочого дня; знаходження співробітника на службі в стані алкогольного, наркотичного або токсичного сп'яніння; розголошення відомостей, які стали відомі у зв'язку з виконанням службових обов'язків. Іншими порушеннями є: не дотримання заборон і обмежень для співробітників міліції, передбачених російським законодавством; втрата службової зброї; навмисне пошкодження або знищення службового майна; прийняття необгрунтованого рішення, через яке постраждало майно ОВС (стосується співробітників середнього та старшого начальницького складу); відмова (ухилення) від медичної або військово-лікарської комісії; неявка на обов'язкову атестацію без поважних причин; порушення вимог охорони праці.

Грубим порушенням дисципліни будуть визнаватися й такі дії (або бездіяльність) міліціонерів, які спричинять за собою порушення прав і свобод людини та громадянина або будуть загрожувати життю та здоров'ю людей, які будуть чинити «помехи или приостанавливать деятельность органа внутренних дел либо иных организаций и их структурных подразделений». А також ненадання співробітником або надання недостовірних або неповних відомостей про свої доходи та про майно, та надання завідомо помилкових відомостей про доходи, майно членів своєї родини. Звільнити можна буде й такого співробітника, що не повідомив начальству про спроби схилити його до здійснення корупційних правопорушень, а також того, хто дозволив собі «публичное высказывание суждений и оценок в отношении деятельности органов внутренних дел либо служебной деятельности руководящих органов внутренних дел».

У другому законопроекті територіальні управління міліції віднесені до органів дізнання, а в третьому пропонується вважати обтяжуючою обставиною здійснення міліці-

онером злочину. Тобто, в останньому випадку співробітник МВС отримає більше покарання, навіть якщо злочин він зробив у вільний від роботи час, в цивільному одязі й без використання табельної зброї [10, 11].

Разом із тим, як вважається, чинних норм законодавства й так досить, щоб залучити до відповідальності міліціонера за будь-який злочин – проблема полягає в тому, що сьогодні немає кому проводити ретельне розслідування подібних злочинів і відсутній механізм контролю за подібними розслідуваннями.

При цьому, *реформування системи МВС РФ* (і це без гарантії результату) *потребує від 200 до 600 млрд. рублів*, що вже зараз не може бути забезпечене. Більше того, широко визнається, що «дополнительные средства на реформу понадобятся, но центральный аппарат МВД их не получит. Деньги будут выделяться только на увеличение стимулирующих выплат и формирование специализированного жилищного фонда» [12].

02.03.2010 р. за відповідним розпорядженням ряду відомчих освітніх установ разом із територіальними ОВС доручено *розробити проекти власних концепцій закону «Про міліцію»*. Вважається, що Концепція нового закону про міліцію буде готова до квітня 2010 р. – у МВС сформований оргкомітет по розробці законопроекту, що очолює статс-секретар – заступник міністра внутрішніх справ, і в роботі якого приймають участь керівні працівники відомства, органів представницької та виконавчої влади, а також громадських організацій [13].

Скорочення у першу чергу торкнеться тих співробітників, які досягли граничного для служби віку; буде більш жорстким порядок відбору на службу в органи у вигляді багатоступінчастої процедури, що передбачає співбесіду, медобстеження, тестування та спеціальне психофізичне обстеження. Також передбачено перехід від анкетних даних до конкретної людини, її якостей та готовності служити, у тому числі з ризиком для життя.

До затвердженого федерального кадрово-

го резерву МВС на початку року включені 146 керівників різного рівня, а також впроваджена практика ротації керівного складу. Передбачено використання державної підтримки у вигляді субсидій, створення масштабного фонду службового житла, продовження практики оплати наймання житлових приміщень, власне будівництво житла, а також забезпечення службовим житлом дільничних уповноважених міліції [14].

Громадською палатою РФ сьогодні запропонована концепція реформування міліції, за якою МВС має бути розділена на дві незалежні частини:

– *федеральну поліцію*. Цивільний директор ФП має призначатися за поданням президента; в його складі 4 департаменти, що займатимуться держзахистом свідків та інших осіб на принципах повної незалежності та підлеглості тільки федеральному центру, карним розшуком, аналізом загроз безпеки та адмініструванням. Критерій оцінки її діяльності – ефективність розслідування за вибіркою кримінальних справ і опитуванням громадян для виявлення рівня латентної злочинності;

– *муниципальну міліцію*. Її характеризує альтернативна виборність керівних посад; в її структурі передбачені чергові частини для прийому громадян, реєстрації заяв і координації дій підрозділів, служба дільничних, відділи з профілактики злочинів, ДБДД, контролю за приватною детективною та охоронною діяльністю, ліцензування. При ММ працюватимуть ізолятори тимчасового змісту підозрюваних і обвинувачуваних по кримінальних справах, спецприймальники для адміністративних затриманих, центри тимчасової ізоляції для неповнолітніх правопорушників та ЗМОП. Функції – охорона громадського порядку, захист громадян від злочинців, нетяжкі злочини та адміністративні правопорушення. Критерій оцінки її діяльності – рівень тривожності громадян, відчуття безпеки, упевненість в захищеності.

Також пропонується скасувати медвигве-

резники, приймачі-розподільники для затриманих за бродяжництво та жебрацтво й експертно-криміналістичні центри МВС РФ; вивести зі складу МВС служби: міграційну, позавідомчу охорону, психологічну, підрозділи з охорони диппредставництв, захисту прав споживачів. Діяльність інспекторів по справах неповнолітніх зробити незалежною від керівництва підрозділів муніципальної міліції [15].

Слід зауважити, що в Росії виборність начальників муніципальної (міської, районної) міліції пропонувалася ще 10-15 років тому, але так і не була введена з огляду на російські реалії.

Сьогодні також вже затверджена Інструкція про діяльність представників МВС РФ в іноземних державах. Кандидат на цю посаду повинен мати не менш 5 років досвіду оперативно-службової діяльності в правоохоронних органах, з них 2 роки безпосередньо в ОВС; не розголошувати зайвого, знати діловий етикет, добре володіти комп'ютером, мати водійське посвідчення категорії «В» і впевнено водити машину; стан здоров'я кандидата повинен дозволяти йому перебувати в кліматі держави перебування [16].

Разом із тим, повторюється системна помилка щодо реформування міністерством внутрішніх справ самого себе. На це вказують деякі депутати: «если реформа МВД будет внутриведомственной, то ее ждет провал», «реформа должна начинаться с чистки. Но эта система доказала, что она не может сама очиститься», треба поміняти менталітет міліціонерів. Прикладом цього є закритість відомства щодо витрат на його утримання та внутрівідомчий розподіл видатків, зокрема, стосовно 268 млрд. рублів, виділених на 2010 рік. Є також побоювання, що будуть скорочуватися оперативні підрозділи. Крім того, напередодні реформи у МВС з'явився наказ про боротьбу з корупцією в відомстві, але її механізм так і не прописаний [13].

22.03.2010 р. у МВС РФ в складі Департаменту кадрового забезпечення МВС *ство-*

рено нове Управління організації профілактики корупційних та інших правопорушень (УОПКП), завданням якого стане боротьба з корупцією шляхом здійснення контролю за доходами співробітників МВС, та яке буде збирати, перевіряти та обнародувати означені дані, в тому числі, їх повноту та вірогідність. Нинішнього року планується поставити на облік те, що є в міліціонерів, а вже наступного проводити зіставлення доходів і нових придбань.

При цьому запобігання, виявлення та припинення корупційних зв'язків співробітників правоохоронних органів входить у компетенцію Департаменту власної безпеки (ДВБ). Сьогодні оклад сержанта ППС становить 12 тис. рублів на місяць, капітана на посаді старшого оперуповноваженого РВВС – 18 тис. рублів. Крім того, міліціонери отримують регіональні надбавки (від 2,7 тис. рублів до 15 тис. рублів у Москві) і стимулюючі 8-40 тис. рублів на місяць (начальники ОВС та їх заступники, відмінні співробітники) [17].

З цього приводу експерти вважають, що при певній користі від здачі декларацій, ця міра є половинчатою, оскільки дороге майно можна переписати на підставних осіб. Крім того, нове управління буде готувати відомості про доходи, майно та зобов'язання майнового характеру, що підлягають розміщенню на офіційному сайті МВС Росії.

З 01.07.2010 р. у системі МВС, знов таки під команду Департаменту кадрового забезпечення МВС, шляхом злиття підрозділів виховної роботи, психологічного забезпечення та соціальної роботи, створюються нові підрозділи морально-психологічного забезпечення (МПЗ) як своєрідний інститут замполітів. Вони покликані попереджати міліцейську злочинність, політизацію міліцейських колективів і проникнення в них панічних настроїв – «формировать у милиционеров государственнo-патриотическое мировоззрение, комплекс гражданских, нравственных и духовных качеств, устойчивость к неблагоприятному информационно-психоло-

гическому воздействию, обеспечивающую морально-психологическое превосходство личного состава над правонарушителями», готовность к самопожертвованию во имя защиты прав и свобод человека и гражданина». Разом із тим, навчання співробітників цих відділів почнеться тільки з наступного року, хоча працювати вони будуть саме зараз.

Наказом Міністра внутрішніх справ № 80 у «Посібнику з морально-психологічного забезпечення оперативно-службової діяльності органів внутрішніх справ РФ» від 11.02.2010 р. прописаний механізм такої роботи. Зокрема, пропонується проведення культурно-просвітньої (спільні відвідування спектаклів, концертів і виставок, організація художньої самодіяльності, випуски стінних газет, бюлетенів, проведення конкурсів, лекцій, диспутів і вікторин) та інформаційно-пропагандистської (єдиний день державно-правового інформування, що буде проходити щомісяця не менш 1,5-2 години) роботи [18]. Хоча серед рядових співробітників ОВС переважає думка, що найкраще можуть виховати підвищення зарплати та жорсткі вимоги за найменшу провину, твердий контроль при прийомі на службу – усілякі перевірки та тестування.

А поки ще черговим курйозом сприймається й заборона Московським Головним управлінням міліції управляти особистим транспортним засобом у форменому обмундируванні в робочий та вільний час, зобов'язання щодо чого повинен підписати кожний співробітник. Це в разі ДТП за їх участю дозволить звільнити заднім числом із органів і тим самим зберегти честь мундира [19].

І наприкінці наведемо з приводу сьогоdnішнього реформування системи МВС Російської Федерації думки деяких фахівців.

Так, П. Скобліков зазначає, що загострився конфлікт між високими вимогами суспільства до працівників міліції та низьким рівнем реальних якостей співробітників – професійних, моральних та інших. Зокрема, «сотрудник одновременно должен быть разумным и физически крепким, психически здо-

ровым, хорошо образованным и профессионально подготовленным, решительным и добрым, бескорыстным и порядочным, готовым 10-12 часов в сутки отдаваться службе за символическую зарплату, работать с одним выходным в неделю, рискуя здоровьем, а порой и жизнью, не требуя за это какой-либо благодарности». На його думку, при відсутності таких людей (повинно змінитися суспільство або мають бути скореговані його завищені вимоги до працівників міліції) ізолювана реформа системи МВС приречена на невдачу. При їх наявності треба створювати належні умови служби в ОВС і залучати дійсно підготовлених фахівців, а також змінити кадрову політику і забезпечити успішний кар'єрний ріст притягнутих на службу або тих «ідеальних» співробітників, що вже там перебувають, і відсівати «дефектних» [20].

Я. Румл вважає, що не можна реформувати міліцію без реформи навколишньої політичної системи, правового контексту, в якому ця міліція працює; треба поставити усі структури МВС під політичний та громадський контроль. Міністерство повинно відповідати за розробку законів, фінанси, адміністрування та контроль над поліцією. Його має очолювати цивільний політик, оперативне же керівництво поліцією повинно здійснюватися окремим професіоналом. Поліція повинна дотримуватися свого етичного кодексу та поважати закон. Друге – це належні кадри [21].

О. Подрабінек констатує, що сьогодні вся реформа поки ще зводиться до обмеженого розуміння аспектів діяльності міністерства – перерозподілу компетенцій, відповідальності, повноважень, статусу та взаємин відомств. Про дотримання законності та викорінення злочинності у МВС, як пріоритетного здавалось би завдання реформи, не йдеться – «то, что планируется сделать, реформой назвать трудно. Это некоторая внутренняя перепланировка, не предполагающая реальных конечных изменений. Не реформа, а ее имитация; попытка изменить форму, не меняя

сути. А для изменения сути и форму менять не обязательно. Существующая структура в принципе работоспособна, но деморализована коррупцией, развращена безнаказанностью и круговой порукой». Більше того, «реформа могла бы начаться с того, что милиционерам запретят обкладывать данью бизнес и «крышевать» преступность, запретят вымогать на улицах у наших и не наших граждан мзду за отсутствие регистрации, запретят обыскивать прохожих без понятых и составления протокола – запретят нарушать закон. Запретят совершать преступления. Начнут за них преследовать в судебном порядке. И тем самым останутся поток коррупционных денег, восходящий к очень высоким креслам и очень большим звездам» [3].

Висновки.

1. В сучасній Росії слід визнати підтвердженою боротьбу влади за економічні інтереси як привід ініціації чергового реформування системи МВС РФ. Думки суспільства стосовно незадовільної діяльності МВС, які втім цілком відповідають дійсності, але які ніхто протягом років раніше не брав до уваги, виявилися «вчасними» й до місця. Реформування системи МВС РФ, за такими висловами окремих російських політиків і державних діячів, як «модернізувати, реформувати МВС неможливо, його можна тільки ліквідувати», у певній мірі нагадує боротьбу проти МВС, а не боротьбу проти його недоліків.

2. Реформування системи МВС Російської Федерації у 2004 році виявилось безрезультатним; задекларована тоді мета не була реалізована.

3. Проголошення чергового етапу реформи 2009-2010 років не сприймається як повноцінний захід із вирішення кардинальних проблем МВС Росії.

4. Системною помилкою треба вважати реформування Міністерством внутрішніх справ самого себе.

5. Пропозиції щодо удосконалення системи МВС РФ, внесені ініціативними групами або Громадською палатою РФ, поки не

знайшли підтримки ні у влади, ні в середовищі МВС РФ.

6. Потреба у включенні в Положення про службу в органах внутрішніх справ спеціального переліку з 15 «грубих порушень службової дисципліни» є прямим свідченням стану службової дисципліни, показником реального відношення співробітників системи МВС РФ до службових обов'язків.

7. Запровадження підрозділів морально-психологічного забезпечення з не прописаним механізмом їх функціонування може привести до завуальованої політизації ОВС.

8. Не вирішеним є питання працевлаштування близько 200-250 тис. співробітників ОВС, що мають бути скорочені.

9. Реформування системи МВС РФ може стати його черговою імітацією, оскільки не отримало належного наукового обґрунтування та фінансового забезпечення.

10. Можна припустити, що через брак часу на підготовку та відсутність напрацювань, Концепція нового закону про міліцію до квітня 2010 р. так і не буде запропонована.

ЛІТЕРАТУРА

1. «Предложения по дальнейшему развитию системы федеральных и территориальных органов исполнительной власти», выполненная в соответствии с Государственным контрактом № 35 от 05.10.2006 г. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.mvd.ru/about/10000162/5262>. – 06.03.2008.

2. Структура Министерства [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.mvd.ru/struct>.

3. Подрабинек А. Реформа МВД невозможна. И не нужна / Александр Подрабинек // Ежедневный журнал [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.ej.ru/?a=note&id=9892>. – 18.02.2010.

4. Нургалиев Р. МВД России: особенности становления и развития / Рашид Нургалиев // Российская газета. – 28.07.2009. – № 4961 (137).

5. Пауков В. «Вывести всю милицию за штат» / Виктор Пауков // Время новостей. – 26.11.2009. – № 218.

6. Холмогорова В. Реформы без поддержки / Вера Холмогорова // Ведомости. – 05.03.2010. – № 39 (2557).

7. Пономарев Л. Назад в НКВД, или о политической коррупции силовиков / Лев Пономарев // Ежедневный журнал [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.ej.ru/?a=note&id=9337>. – 05.08.2009.

8. Пауков В. МВД: модернизация внутренних дел / Виктор Пауков // Время новостей. – 25.12.2009. – № 239.

9. Самарина А. Территория безопасности Дмитрия Медведева. Беспрецедентные отставки в милицейском ведомстве / Александра Самарина // Независимая газета. – 19.02.2010.

10. Новых предложений по реформе МВД пока не будет. Ведомству пережить бы нынешние [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.zagolovki.ru/daytheme/reforma/20Feb2010>. – 20.02.2010.

11. Хамраев В. Президент призвал к порядку тех, кто служит в милиции / Виктор Хамраев // Коммерсантъ. – 19.02.2010. – № 30 (4330).

12. Кузьмин В. Тонкая настройка МВД / Владимир Кузьмин // Российская газета. – 24.02.2010. – № 5116 (37).

13. Самарина А. МВД приступило к самореформированию. Концепция нового закона о милиции будет готова к 1 апреля / Александра Самарина, Роза Цветкова, Элина Билевская // Независимая газета. – 25.03.2010.

14. Юршина М. Нургалиев избавит милиционеров от потусторонних заработков / Марина Юршина // Газета. – 11.03.2010. – № 41.

15. Панченко Л. МВД рвут на части / Лина Панченко // Московский комсомолец. – 19.03.2010.

16. В загранкомандировки отправятся лишь воспитанные милиционеры // Московский комсомолец. – 17.03.2010.

17. Колесниченко А. К милиционерам заглянут в карман. МВД проверит доходы и имущество своих милиционеров / Александр Колесниченко // Новые известия. – 23.03.2010.

18. Милиционеров научат правильно Родину любить: В МВД появятся замполиты [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.zagolovki.ru/daytheme/patriotizm/10Mar2010>. – 10.03.2010.

19. Петров И. Милиционерам приказали прятаться за рулем / Иван Петров // Московский комсомолец. – 04.03.2010.

20. Скобликов П. Министерство внутренних переделок / Петр Скобликов // Огонек. – 22.03.2010. – № 11 (5121).

21. Бельченко В. Надо очистить систему / Всеволод Бельченко, Ян Махонин // Огонек. – 22.03.2010. – № 11 (5121).

Зозуля І. В. Сучасні тенденції реформування системи Міністерства внутрішніх справ Російської Федерації / І. В. Зозуля // Форум права. – 2010. – № 1. – С. 116–125 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2010-1/10zivcrf.pdf>

Виконано критичний аналіз стану та заходів, і в цілому – сучасних тенденцій реформування системи МВС Росії, запропоновані висновки щодо якого можуть бути використані під час реформування системи МВС України.

Зозуля И.В. Современные тенденции реформирования системы Министерства внутренних дел Российской Федерации

Выполнен критический анализ состояния и мероприятий, и в целом – современных тенденций реформирования системы МВД России, предложенные выводы в отношении которого могут быть использованы при реформировании системы МВД Украины.

Zozulja I.V. Modern Line of Reforming of System of the Ministry of Internal Affairs of the Russian Federation

The critical analysis of a condition and actions, and as a whole – modern lines of reforming of system of the Ministry of Internal Affairs of Russia is made, the offered conclusions in which relation can be used at reforming of system of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine.